

HYBRIS AAN DE OEVERS VAN DE MAAS

Der Ring des Nibelungen aan de Opéra Royal de Wallonie

door Jos Hermans

JAMES MORRIS als Wotan
SUSAN OWEN als Brünnhilde

Over de encenering van Wagners Ring aan de Opéra Royal de Wallonie kan ik kort zijn : ze bestaat nauwelijks. Anders uitgedrukt : regisseur Jean-Louis Grinda heeft zich niet uitgesloofd om zijn dramaturgie met persoonlijke inzichten te verrijken; scenograaf Eric Chevalier heeft geen beelden aangereikt om een hedendaags publiek voor Wagners Ring te interesseren. Beiden vertellen het verhaal zoals het er staat sinds bijna 150 jaar, gestold in partituur en tekstboek. Grinda en Chevalier doen dat met de meest eenvoudige middelen, een gevaarlijke evenwichtsoefening die de onderneming af en toe naar het lachwekkende doet overhellen (de transformatiescènes van Alberich in Nibelheim, de houten paarden die de lucht doorklieven tijdens de Walkürenrit, het roterende slaapaltaar van Brünnhilde in de finale scène van Die Walküre). Grinda kan zijn acteurs zelden tot meer inspireren dan het triviale gebaar. De beste resultaten behaalt

hij met de minst ervarenen onder hen, die ongetwijfeld over meer repetitietijd hebben kunnen beschikken (de primitieve instincten van Hundings handlangers, de georganiseerde chaos van de Walküren).

Hoe streng mag men in de beoordeling zijn ten aanzien van een provincietheater dat de facto met beperkte middelen de confrontatie met Wagners Ring durft aan te gaan? Ars povera hoeft nog geen ars miserabilis te zijn. Heeft de theaterpraktijk van de laatste 50 jaar niet geleerd dat men met een geraffineerde belichting en een uitgekende personenregie al een heel eind komt. Nu rest de indruk van een poging om een onervaren publiek op een vrijblijvende manier te laten kennismaken met Wagners Ring. De Opéra de Wallonie heeft met andere woorden nog een lange weg af te leggen indien zij in haar ambities aansluiting zoekt bij hedendaagse vormen van theater. Precies die ambitie lijkt zij, getuige deze halve Ring, niet te koesteren en dus is het weinig zinvol of zelfs onfair haar daarop te taxeren. Dat haar reputatie de laatste jaren aanzienlijk is gegroeid heeft daarentegen te maken met de zorg die zij besteedt aan het muzikale, meer bepaald aan het vocale aspect van de producties. Dat zij de Ring des Nibelungen voor een ultieme lakmoestest uitkoos dwingt grote bewondering af temeer daar een belangrijke inspanning werd geleverd om de kleinere rollen met lokale krachten te bezetten. Wie schetst mijn verbazing wanneer tijdens het eerste tafereel van Das Rheingold, de lokale Waalse Rijndochters Anne-Catherine Gillet, Christine Solhosse, en Magali Mayenne in perfect idiomatisch Duits en zorgvuldig articulerend in staat bleken om zich over te geven aan een authentiek Wagneriaans pathos. Meteen is duidelijk welke keuze de artistieke leiding heeft gemaakt en dat het team rond Grinda hard heeft gestudeerd op alle vocale partijen. Het resultaat is immers verbluffend. Tot tweemaal toe werd in het huis aan de oevers van de Maas een avond geserveerd die het provinciale ver overstijgt. De grote verdienste van Grinda is dan ook dit coherente zangersteam te hebben samengebracht. Daarmee heeft hij Wagner tenslotte een grote dienst bewezen.

Zoals steeds is de opstelling van het orkest een compromis. Wagner zelf wist dit maar al te goed dus waarom geen experimenten toelaten met opstellingen die afwijken van het model van Bayreuth? Friedrich Pleyer dirigeert zijn troepen enkele meters boven de vloer, achteraan in de diepte van het toneel, soms prominent zichtbaar maar meestal verborgen achter een scherm. Dat levert het evidente voordeel dat alle stemmen erg nadrukkelijk in het klankbeeld aanwezig kunnen zijn maar de functie van het orkest wordt erdoor gereduceerd. De evenwichtige maar niet geheel foutloze lezing wordt erdoor gevoileerd en in de grote orkestrale climaxen komt het orkest dynamisch tekort. Het is de prijs

die moet betaald worden voor een experiment dat de solisten in de schijnwerpers plaatst.

Werner Van Mechelen hield een opmerkelijk debuut als Alberich met groot inlevingsvermogen en precisie in timing en articulatie. James McLean benadert Loge als een liedzanger en ook qua verschijning is hij met Peter Schreier verwant. Voor Patrick Rafferty is Siegmund een grenspartij. Zijn ruwe tenor maakt er grotendeels een brulpartij van, zonder veel dynamische nuancering en onvoldoende legato. Hedwig Fassbender beschikt over een slanke, daadkrachtige mezzo met een onberispelijk hoogte maar ontbeert het warme timbre die de partij van Sieglinde behoeft voor de passionele finale van Walkure I. Een perfect articulerende Hundung met het juiste stemtype was Artur Korn. Ook kleine rollen als de reuzen van Tomas Tomasson en Léonard Graus waren uitstekend ingevuld. De Erda van veterane Elzbieta Ardam klonk verrassend gaaf.

Susan Owen wist van Brünnhilde een erg gave partij te maken, slechts getekend door enkele weinig storende onvolmaakte registerovergangen. De Wotan van Jean-Philippe Lafont is een beetje ruw maar biedt voldoende kleur en een rijke emissie. Zijn nuanceringsvermogen bleef grotendeels ongetest daar hij zijn debuut moest afbreken na Das Rheingold. Invaller James Morris is niet de boeiendste zanger van de planeet. Zijn Wotan is gebouwd op jarenlange ervaring, klonk indrukwekkend door de enorme emissie maar ook enigszins routineus. Met zijn kingsize Metropolitan stem blies hij de parterre omver in alle forte passages. Een zeker onvermogen tot het terugnemen van de stem was hoorbaar in de extreem zachte delen van Wotans monoloog. Met een flakkerend vibrato en tamelijk desastreuze registerovergangen haalde Martine Surais als enige een onvoldoende binnen deze voor het overige verrassend charismatische cast. De ORW vervolgt haar Ring met Siegfried in mei en Götterdämmerung in oktober 2004.

DAS RHEINGOLD
Zaterdag, 10 mei 2003

DIE WALKURE
Zaterdag, 21 juni 2003
Opéra Royal de Wallonie, Luik

WERNER VAN MECHELEN als Alberich

DIE WALKURE. 3de bedrijf.